

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, Iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 3. Vtrùm Deus sit in omnibus rebus per essentiam, præsentiam, &
potentiam. Aut aliter. Et qua ratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

42 *et.* Neque alium ad rem reperio apud alios *Au-*
tores. Non placet primus. Quia iungit intimam
 præsentiam operationem, qua Deus creaturæ, cui
 præsens est, per se immediate præbet talem essen-
 tiam, qualem habet; eoque titulo eam formare
 seu figurare dicitur sua immediatâ applicati-
 one. Quod extra rem esse videtur. Quia hic dumtaxat
 queritur ratio, cur Deus ratione præsentia præ-
 cisè, qua præsens est rebus, dicatur esse in illis,
 ut à Theologis, & Patribus reuerà dicitur. Non
 placet secundus. Tum quia Deus non magis in-
 timè est præsens creaturæ, quam creatura Deo;
 cum non sit magis penetratus in eodem spatio
 locali Deus cum creaturâ, quam creatura cum
 Deo; & intimitas duorum, de qua tractamus,
 aliud non sit à mutua eorundem, & adæquatâ
 43 penetratione, seu coexistentia in eodem spatio
 locali nullatenus suscipiente magis, & minus.
 Tum quia intimitas duorum in spatio locali ex
 eo, quod sit disiungibilis, & etsi sit minus neces-
 saria, non tamen est minor propter rationem
 dictam. Tum quia esto minor ex eo esset; at in-
 timas creaturæ cum Deo non magis est disiungi-
 bilis, quam intimitas Dei cum creaturâ; cum
 utraque absolutè possit deficere ex defectu creatu-
 ræ; & ex suppositione, quod existit creaturæ,
 æque sit utraque necessaria. Tum denique quia
 licet intimitas Dei cum creatura maior esset,
 quam intimitas creaturæ cum Deo, inde non
 posset nasci, ut Deus in creaturâ, non item crea-
 tura in Deo diceretur esse absolutè. Ut summum
 enim posset dici eo titulo Deus magis intimè in
 creaturâ esse, quam creatura in Deo. Denique
 neque tertius modus dicendi placet. Tum quia à
 præcontinentiâ effectus in causâ potius effectus in
 causâ, quam causa in effectu esse dicitur. Tum
 quia omnis causa creata, penetrata cum suo effe-
 ctu localiter, (ut est aqua cum suo frigore, ignis
 cum suo calore, intellectus cum sua intellectio-
 ne, &c.) eo ipso diceretur esse in illo. Quod
 est absurdum valde alienum ab usu. Pro-
 pterea.

Propositio 2.

43 Arbitror à supereminente excellen-
 tiâ, qua Deus excellit super omnes crea-
 turas, atque ad eò supra ipsas est, congruen-
 ter satis provenire, ut dum eis physicè con-
 iungitur per præsentiam localem, in illis
 esse dicatur; quin possint dici pariter ipsæ
 creaturæ, utpote essentialiter Deo inferio-
 res, eo titulo esse in Deo; quantumvis ipsi
 pariter per præsentiam localem coniunctæ
 sint.

Superioritas enim Dei quoad essentiam supra
 essentiam creaturarum causa videtur satis congrua,
 ut quasi in illis insidere, subsequè illas habere præ-
 sentialiter atque ad eò esse in illis dicatur iuxta il-
 lud Isaia 66. *Cælum mihi sedes est, terra autem sca-*
belum pedum meorum, & illud Genes. 3. *Spiritus Do-*
mini ferebatur super aquas. Illudque etiam Lucæ
 4. *Spiritus Domini super me.* Nec non & illud
 Damasc. lib. 1. fidei cap. 16. *Deus cuncta replens,*
 & *super omnia eminens.* Itaque eminentia Dei
 supra omnes creaturas appositè videtur fundare
 dictum modum loquendi, quo præsentialiter di-
 citur esse in illis.

Præter istum autem titulum tam corporali- 44
 bus, quam spiritualibus rebus communem, alio
 insuper titulo venit dicendus Deus esse in rebus
 corporalibus; quia videlicet, cum habeant à sua
 diuisibilitate tria circumferentiam, & fundam,
 intra se infundo habent integrum Deum; eoque
 iure Deus in ipsis dicitur esse: tamen etiam ear-
 rum circumferentiæ sit totus ipse præsens. Quo
 item titulo anima rationalis intra corpus, & in
 corpore, quod informât, dicitur esse. Et doe-
 mon intra corpus, in corporeque, quod obsidet.
 Et Christus dominus intra species, & in specie-
 bus sacramentalibus, in quarum fundo integer
 est ob modum existendi indiuisibiliter, quem ibi
 habet.

45 Ex quibus patet, quomodò, cum duæ res
 spirituales localiter inter se penetrantur, quæ su-
 perior altera fuerit qualibet superioritate, in eâ
 eo titulo existere dici possit; sed non vicissim.
 Quomodò item, cum intra creaturam corpo-
 ream quælibet alia integra existit penetrata cum
 eius fundo, intra ipsam, & in ipsâ esse dicenda
 sit. Quomodò demum Deus priori titulo in om-
 ni creaturâ spirituali dicatur esse; utroque autem
 in omni corporea: cum neutro eorum villa crea-
 tura dicatur esse in Deo.

Propositio 3.

46 Nihilominus alio sensu creaturæ om-
 nes dici possunt, aut etiam solent præsen-
 tialiter esse in Deo, quatenus ab eius im-
 mensitate localiter circumplectuntur, &
 continentur.

Ita tenet Alesius, 1. par. quæst. 9. num. 3.
 Consonatque illud D. Gregorij apud ipsum.
Quolibet mutantur Angeli, intra Deum currunt.
 Communisque modus loquendi Patrum dicen-
 tium, Deum extra res omnes esse, & illas con-
 tinere. Quod enim intra aliud est, & ab eo con-
 tinetur, in eo esse dicitur. Quocirca dixit August.
 lib. 33. 99. quæst. 20. *Deus non alicubi est. Quod*
enim alicubi est, continetur loco. Et tamen quia est,
& in loco non est, in ipso sunt potius omnia, quam
ipse alicubi.

QVAESTIO III.

Verum Deus sit in omnibus rebus per
essentiam, præsentiam, & po-
tentiam. Aut aliter.

Et qua ratio-
ne.

47 PRO resolutione suppono, varijs modis (quo-
 rum aliquos recensuit Aristot. lib. 4. Phys.
 cap. 3. text. 23.) dici unum esse in alio. Primò
 tanquam pars actualis in toto actuali seu physico,
 seu metaphysico. Quo titulo dicitur quis esse
 in tali exercitu, aut populo, aut congregatio-
 ne, aut religione, aut quavis alia multitudine.
 Secundò tanquam totum potentiale, seu logi-
 cum, quale est omne vniuersale, in partibus
 eius potestatiuis, quales sunt eius inferiora.
 Tertiò vice versâ tanquam inferiora vniuersalis
 Y 2 in

in ipso vniuersali, vt species in suo genere, & indiuidua in sua specie. Quarto tanquam forma in materia, aut accidens in suo subiecto. Quinto tanquam effectus in causa, in qua eminenter, seu virtualiter continetur. Sexto tanquam causa in effectum, dum in eo quidpiam operatur. Ibi enim, in eaque re, vbi, & circa quam operatur, censetur causa esse. Septimo tanquam res locata in loco, eoque aut imaginario, aut reali iuxta dicta de huiusmodi locis disput. 5. quæst. 3. Quo titulo dicitur quis esse in tali regno; in tali vrbe; in tali domo; in tali sede; in tali pavimento; in talique re quapiam, cui insitit, siue supra quam est, &c. Octavo tanquam res existens in tempore, eoque aut imaginario, aut reali iuxta dicenda disput. 8. Nono tanquam amans in re amata, aut etiam cognoscens in re cognita. Decimo denique tanquam obiectum in cognitione, mediæque illa in cognoscens; & vniuersè tanquam res representata in imagine ipsam representante. Ad quos modos alij, si qui restant, facile reduci poterunt.

Propositio I.

43 Deus est in omnibus rebus per essentiam, præsentiam, & potentiam.

Ita docent omnes Theologi cum Magistro in 1. distinct. 37. sub initium, & S. Th. 1. par. quæst. 8. artic. 3. citantibus pro sententiâ istâ D. Gregor. in cap. 5. Cantic. vbi Glossa eam habet per hæc verba, *Licet Deus communi modo omnibus rebus iust præsentia, potentia, substantia, &c.* In commentariis tamen D. Gregorij super Cantica non reperitur, vt testantur Vazq. 1. par. disput. 30. cap. 2. num. 8. Smising. tract. 2. de Deo vno disput. 5. quæst. 1. num. 51, & alij. Tamen ex ijs, quæ docet homil. 8. in Ezech. prope medium potuerit deseri. Cæterum non omnes, qui propositionem datam amplectuntur, in eius probatione, seu potius in eius explicatione, siue intelligentiâ conueniunt.

49 Aureolus enim in 1. distinct. 37. quæst. vnic. artic. 3. proposit. 1. censet, cum dicitur Deus esse in rebus per essentiam, præsentiam, & potentiam, non tres modos adhuc ratione nostra diuersos essendi in rebus denotare, sed vnicum tantum significatum tribus particulis. Illâ enim per essentiam designari subitratum, siue subiectum denominatum præsens; illâ verò per præsentiam designari ipsam formam denominantem; illâ denique per potentiam designari determinatum, ratione cuius forma denominans subiecto denominato conuenit. Quasi præsentia in rebus, quæ est forma denominans, essentia Dei, quæ est subiectum denominatum, idcirco conueniat; quia essentia Dei potentiam habet ad operandum in rebus ipsis per se immediatè. Hæc tamen Aureoli explicatio imprimis est contra ceteros omnes Theologos, contra communemque, & vsitatum modum loquendi eorum. Qui per prædicatas tres particulas tres modos diuersos, quos Deus habet, essendi in vnaquaque re, significare intendunt. Diuersos, inquam, non realiter, sed solum per nostram rationem cum fundamento in re: quia non realiter, sed solum per nostram rationem cum fundamento in re distinguuntur inter se (quemadmodum & pleraque alia Dei attributa, seu prædicata) existen-

tia Dei in vnaquaque creaturâ per essentiam, & existentia Dei in eadem creaturâ per præsentiam, & existentia Dei in eadem creaturâ per potentiam, in quo Theologi omnes conueniunt. Deinde male supponit Aureolus, ideo Deum esse præsentem localiter omnibus rebus; quia potens est in eis operari per se immediatè. Nam, licet Deus non possit per se immediatè operari, nisi vbi præsens est, iuxta dicta quæst. 1. proposit. 3. tamen esse præsentem vbiq; atque ad eò in omnibus rebus non habet Deus à suâ potentia operandi in illis, sed à suâ intrinsecâ immensitate, atque ad eò à suâ essentia; à qua nihilominus haberet esse vbiq; in omnibusque rebus præsentem; etiam si per impossibile in eis operari non esset.

Albertus in 1. distinct. 37. artic. 5. tres modos 59 prædicatos, quos Deus habet, essendi in rebus sub vna causa exemplaris ratione exponit, ita, vt Deus dicatur esse in rebus per essentiam; quia res habent suam essentiam participatam à diuina: per potentiam; quia habent suam potentiam à diuina; & per præsentiam; quia speciem suam habent ab ideo, quæ est species in mente diuina. Sed hæc expositio communiter rejicitur. Tum quia, si esset vera, per cetera pariter attributa, in quibus Deus assimilatur creaturis, diceretur in illis esse, vt per bonitatem, per sapientiam, per intellectum, per voluntatem, &c. Quod tamen est falsum. Tum quia iuxta illam, tertium membrum & conuenit cum primo ex parte creaturæ, cuius essentia, & species sunt prorsus idem, & inconsequenter procedit; cum non ponat præsentiam creaturæ à præsentia Dei participatam, vt primum ponit essentiam, & secundum potentiam. Tum denique quia huiusmodi exemplaris participatio attributorum Dei reperta in creaturis impertinens est adhuc, vt Deus dicatur esse in illis. Siquidem eandem haberent, etiam si Deus illas per impossibile in spatio à se distante produceret, & conseruaret. Quo casu nullatenus dici posset Deus in illis esse.

S. Tho. in 1. distinct. 37. quæst. 1. artic. 2. 51 prioris scripti dicit, Deum esse in rebus per præsentiam; secundum quod operatur in illis; per potentiam; quatenus operatio non deserit virtutem, à qua procedit; & per essentiam; quia in Deo re ipsa sunt idem potentia, & essentia. Quam explicationem admittunt vt probabilem Egidius, & Hispanensis apud Gilium lib. 2. de Deo tract. 9. cap. 12. num. 3. In eandemque recidit explicatio Alensis, & Durandi apud eundem ibidem. Sed illam reprobant alij communiter, ipseque S. Tho. tacitè retractauit, dum loco citato in secundo scripto, & 1. par. quæst. 8. artic. 3. aliam exhibuit mox referendam. It quidem meritò. Tum, quia supponit, Deum per suam operationem, formaliter esse præsentem rebus, quod falsum est. Tum quia, eo supposito, modi existendi per potentiam, & per præsentiam in eundem, prorsus recidunt. Tum denique quia ponit, existere Deum per essentiam solo titulo identitatis, quam habet essentia cum potentia. Quo titulo per sapientiam, per intellectum, per voluntatem, perque cetera omnia attributa cum potentia identificata erat dicendus Deus in rebus existere. Quod tamen non fit.

Andreas de Nouo Castro in 1. distinct. 37. 52 quæst. vnic. ad 5. & Maior. quæst. 1. artic. 2. dicunt, Deum esse per essentiam in rebus; quatenus partici-

ricipatur ab illis : per potentiam ; quatenus comparatur ad illas ut agens : & per presentiam ; quatenus est ab illis inditans . Quam explicationem amplectitur Recupius lib. 3. de Deo quæst. 12. num. 3. addens ; Deum continere in se creaturas eminenter ratione essentia , & virtualiter ratione potentia . Atque ita Deum , prout sibi tanquam essentia primæ subordinat omnes essentias creaturas , esse in illis per essentiam ; prout vero sibi tanquam causa primæ subordinat omnes effectus creatos , esse in illis per potentiam ; prout denique ab illis est inditans , cum illis ve intimè penetratus localiter , in illis esse per presentiam . Hæc explicatio probabilior est præcedentibus . Sed non videtur vera . Tum quia continentia eminentialis aliarum essentiarum in diuina nihil videtur conferre ad hoc ut Deus in illis dicatur esse per essentiam ; siquidem est ab illis longè distans , contineret eas nihilominus in se eminenter . Tum quia , esse Deum in creaturis per essentiam , potius videtur præferre intimam , & penetratiuam presentiam in illis essentia Dei ; aliudque subinde venit intelligendum per alium modum essendi in illis per presentiam .

53 S. Bonau. in 1. distinct. 37. 1. par. distinctionis artic. 3. quæst. 2. Ocham. quæst. vnic. lit. C. & Gabr. quæst. etiam vnic. artic. 1. notabil. 3. cum explicatione præcedente conueniunt quoad modum essendi Dei in rebus per potentiam , & per presentiam : modum autem essendi per essentiam dicunt addere intimam , & illapsam essentia Dei in rebus , quibus præsens est . Cæterum huiusmodi intimitas , & illapsus presentia penetratiue Dei est proprius , in modoque essendi Dei per presentiam ut intellecto ab his Doctoribus videtur inuolui . Quare iuxta eorum explicationem modi essendi Dei in rebus per essentiam , & per presentiam in eundem videntur incidere , atque adeo non bene distingui .

54 Propter ead. S. Tho. 1. par. quæst. 8. artic. 3. & in 1. distinct. 37. quæst. 1. artic. 2. in secundo scripto , & cum eo plerique Theologi tam antiquiores , quam recentiores consentiunt , idcirco dici Deum esse in omnibus rebus per essentiam ; quia in ipsis intimè , & penetratiue per suam substantiam est præsens localiter , iuxta illud Hierem. 23. *Calum & terram ego impleo , dicit Dominus . Per potentiam verò ; quia in ipsis per suam potentiam ; virtutem ve actiuam , quidquid sunt ; & habent , operatur , tum producendo , tum conseruando iuxta illud ad Hebr. 1. *Portans omnia verbo virtutis sue . & illud 1. ad Corint. 12. *Operatur omnia in omnibus . Per presentiam denique ; quia videns illas intuitiue prout sibi coexistentes , atque localiter presentes eas ut sic in suo conspectu , & coram se presentes habet , iuxta illud ad Hebr. 4. *Non est vlla creatura inuisibilis in conspectu eius : omnia autem sunt nuda , & aperta oculis eius .* Quam explicationem amplectuntur cum S. Tho. Altifodorenf. Albert. Ricard. Ocham. Bassol. Gabr. Marsil. & Palat. apud Fasol. 1. par. quæst. 8. artic. 3. Ibidemque Caler. Bann. Valeht. Molin. Zumel. & cæteri Thomista communiter . Necnon oar. lib. 2. de Attrib. cap. 2. Vazq. 1. par. disput. 30. cap. 2. Becan. cap. 6. quæst. 1. Gilli. lib. 2. de Deo tract. 9. cap. 12. Fasol. loco citato . Rada. contr. 18. art. 1. Smifing. tract. 2. de Deo vno disput. 5. quæst. 2. num. 5. cum Scoto in Reportatis . Martinon. disput. 5. de Deo sect. 3. Ribas tom. 1. Sum. theol. tract. 2. disput. 4. nu. 5. Del Bene disp. 2.***

de Deo quæst. 7. no. ab. 1. Quiros. tom. 1. de Deo in 3. expos. artic. 3. S. Tho. cit. cum plurius à se citatis , & alij .

55 Quæ quidem explicatio , præter quam quod cæteris congruentior videtur , vel eo maxime titulo tenenda est , quod cæteris est longè communior . In controuersijs quippe de modo loquendi , qualis hæc ferme est , pro frequentiori vocum vsu est standum ; & cum plerisque loquendum . Soleat autem eiusmodi explicatio deduci , seu potius confirmari ex illis Psal. 138. *Si ascendero in calum tu illic es ; si descendero in infernum ades . Si sumpero pinnas meas diluculo , & habitauero in extremis maris ; etenim illic manus tua deducet me ; & tenebit me dextera tua . Et dixi , forsitan tenebræ consulebant me . & non illuminatio mea in delicijs meis ; quia tenebræ non obscurabuntur a te . & non sicut dies illuminabitur .* Nam per verba illa *illic es* , & *ades* significatur modus essendi per essentiam ; per illa verò *illic manus tua deducet me ; & tenebit me dextera tua* , modus essendi per potentiam , quæ per manum & dexteram Dei intelligitur . Per illa denique *tenebræ non obscurabuntur a te* , modus essendi per presentiam intuitus , conspectusque diuini , quem nihil prius latet . Ratione item dicta explicatio inde probanda , siue firmanda venit ; quia iuxta illam congruentissime omnium , appositissimæque ad vsum loquendi communem natura distinctio , siue diuersitas trium modorum essendi in rebus , quem Deus dicitur habere , per essentiam , scilicet ; per potentiam ; & per presentiam ; ut ex cæterarum explicationum refutatione satis superque videtur constare .

56 Contra illam tamen , aut etiam contra hanc præter præterpositionem obijci potest primò . Iuxta proprietatem sermonis esse aliquid alicubi per essentiam ; aliud non est ; quam esse illud ibi præsens per suam substantiam ; ut & ipsa explicatio data supponit . Ergo , loquendo proprie , idem est esse aliquid alicubi per essentiam , & esse ibi per presentiam . Ergo improprie , & abusue dicitur Deus esse in rebus per presentiam , non quod ibi est præsens per suam substantiam ; sed quod res ipsas inuenit . Maxime , cum potius dici solet , esse obiectum in cognoscente per presentiam intentionalem , quam esse cognoscentem in obiecto per presentiam vlam . Alioquin æquè dicendus esset Deus esse per presentiam increaturis pure possibilibus , atque etiam in chymæis impossibilibus ; ut potest quas æquè clarè cognoscit , ac creaturas existentes . Quod tamen est absurdum . Respondeo , ens intellectuale bifariam dici esse præsens alicubi iuxta vsitatum , & proprium loquendi morem . Primò veluti mortuo modo ; ad quod factum est presentia physica . secundo vitali modo ; ad quod præter presentiam physicam requiritur etiam cognitio , animaduersioque , & attentio ad ea , quæ ibi sunt , aut fiunt . Quo sensu dicere solemus , Præsens adfui tali aut tali negotio . In mea presentia tale quid factum est . Coram me , siue in conspectu meo tale quid euenit , &c. Igitur priori genere presentia physice præcisè significatur Deus præsens rebus ; dum dicitur esse in eis per essentiam . Posteriori autem presentia vitalis , & attentæ , addentisque supra physicam cognitionem , & attentionem ad ea , quæ ibidem sunt , aut fiunt ; dum dicitur esse in eis per presentiam . Ex quibus patet , quomodo Deus prout intens res sibi præsen-
tes

res specialiter dicatur in eis præsens adesse, Tametsi & ipsæ intentionaliter dicantur esse præsentis in sui in ratione, Quomodo item Deus defectu præsentia physica ad dictum utrumque genus requisitæ neutro eorum dici possit præsens adesse creaturis purè possibilibus, aut chymæris impossibilibus; atque adeo neque in illis esse per præsentiam; sed tantum in sibi coexistentibus, & physice præsentibus. In quibus, dum de præsentia existunt, absolute dicitur Deus per essentiam, potentiam, & præsentiam esse modo explicato, Fore vero, dum fuerit futura, Et fuisse, dum iam sunt præterita.

57. Secundo obijci potest, Multis alijs modis, præter tres dictos, dicitur Deus esse in suis creaturis. Diminutè ergo videtur in præsentiarum procedere; dum eos solos tres numeramus, Respondeo, hic solum numerari modos, qui & sunt communes, ac necessarii omnibus omnino creaturis ex hypothesi quod existant; & aequaliter spectant ad Dei immensitatem, de qua tractatur in præsentiarum; quales sunt tres dicti dumtaxat. Cæteri enim, de quibus in proposito, aut aliquibus tantum creaturis, aut non necessario, aut sine respectu ad Dei immensitatem conveniunt.

58. Sed contra obijci potest tertio, Quod solus modus essendi in omnibus rebus per essentiam videtur ad immensitatem Dei spectare, Modus siquidem essendi in illis per potentiam spectat ad omnipotentiam; & modus essendi per præsentiam ad scientiam visionis. Respondeo, modum essendi per præsentiam etiam spectare ad immensitatem; quia involuit in suo conceptu præsentiam physicam ad eam spectantem, prout explicavimus. Modum verò essendi per potentiam eatenus etiam ad immensitatem spectare, quatenus, nisi Deus esset immensus, non posset ubique operari iuxta doctrinam statutam quæst. 1. proposit. 3. Proindeque neque posset esse per potentiam ubique; uti reuera potest. Et consequenter neque esset de facto per potentiam in omnibus rebus de facto existentibus. Quandoquidem præsentia physica requisita ad operandum circa illas, ubique de facto existunt, atque adeo ad essendum per potentiam in illis, ipsius immensitatis est effectus formalis. Etenim ibi, ipsique in rebus dumtaxat dicitur Deus per potentiam esse, ubi, & in quibus, siue circa quas operatur, ut semper supponimus ex præmissis num. 47.

59. Vnde colliges, in spatio locali extra Universum omni re vacuo dumtaxat posse esse Deum per essentiam iuxta dicenda quæst. 4. Quia ibi nihil Deus ad extra operatur, nihilque subinde à se distinctum ibi videt existens. Vbi autem Deus non operatur, nequit dici esse per potentiam; & ubi nihil videt existens à se distinctum, nequit dici esse per præsentiam iuxta explicationem horum modorum essendi statutam, prout constat ex dictis. Quomodo autem ratione præsentia mutæ, intus, & physice, quam Deus, & creaturæ invicem habent, ita Deus dicatur esse in creaturis per essentiam, ut nequeat creaturæ dici pariter esse per essentiam in Deo, ex dictis quæst. 2. proposit. 2. constat.

Propositio 2.

Alijs præterea modis dici Deus potest, 60 & solet esse in suis creaturis.

Primo enim & specialissime dicitur Deus esse in humanitate Christi domini ratione unionis hypostaticæ. Tum quia talis unio ita fortasse est in hæc sua comparatione humanitatis iuxta doctrinam tangendam infra disput. 11. quæst. 7. ut ab ea præcisè Verbum inesse humanitati dicendum veniat; sed non è conversò, Tum quia Verbum, atque adeo Deus infinite supra humanitatem excellit. Tum quia est spiritus, & humanitas constat corpore iuxta doctrinam univèrsalem datam in simili quæst. 2. proposit. 2. Aliter insuper Verbum divinum dicitur esse in Christo domino ad eum modum, quo pars in toto. Et quoniam, quævis ex tribus personis Sanctissimæ Trinitatis in quavis per circumfessionem dicitur esse, prout docent Theologi, & Patres in tract. de Trinitate, hoc insuper titulo Pater æternus dicitur esse in Christo domino tanquam in Persona divina, Quo & Christus ipse ut talis dicitur etiam esse in Patre iuxta illud eiusdem Ioan. 14. Ego in Patre, & Pater in me est.

Secundo Deus prout in Christo specialiter est in Sacramento Eucharistia, siue in speciebus consecratis, quibus titulis dicebamus quæst. 2. proposit. 2. Necnon in homine communicante, tanquam inclusum in includente, insuperque in ipso homine, in eiusque anima præcisè saltem, superioritatis titulo iuxta dicta ibidem, supposita tamen unione speciali Eucharistica, de qua Theologi in tract. de Euchar.

Tertio Deus specialiter est in istis ratione gratiæ habitualis; tum prout operans in eis hunc effectum; tum ut amans in re specialiter amata amore amicitia iuxta illud Ioan. 14. Qui diligit me sermonem meum servabit; & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Quo titulo etiam iustus dicitur sapere manere in Deo iuxta illud Ioan. 15. Manete in me, & ego in vobis; & statim, Qui manet in me, & ego in eo; & mox, Si quis in me non manserit; rursusque statim, Si manseritis in me. Myllico insuper modo dicitur Deus esse, vel habitare in iusto ut in suo templo, in quo creditur, adoratur, & colitur iuxta illud Pauli 1. ad Corint. 3. Nescitis, quia templum Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis.

Quarto specialiter etiam dicitur Deus esse, vel habitare in coelis; quatenus ibi sese ostendit clarè Beatis, seque, & suam gloriam manifestat; variosque effectus ad eorum beatitudinem, statumque beatificum spectantes ibi illis communicat, Math. 5. Et glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est; & infra, Ut sitis filij Patris vestri, qui in caelis est; & cap. 6. apud Patrem vestrum, qui in caelis est; & paulo post, Pater noster, qui es in caelis. Sæpissimeque alias.

Quinto dici etiam potest Deus esse in univèrsitate rerum velut pars in toto, aut unitas in multitudine. Sexto dicitur Deus esse in omnibus locis; tum realibus, non solum quatenus loca realia tres quædam sunt, sed etiam quatenus sunt loca, prout explicabimus postmodum, quæst. 4. tum etiam imaginarijs iuxta dicenda quæst. 5. Septimo dicitur Deus, sicut & alia res existentes, esse in tempore tum reali, tum imaginario; imò præ cæteris rebus in omni tempore etiam

etiam imaginario utrimque infinito dicendus esse iuxta doctrinam tradendam disput. 9. Octavo dici Deus potest esse in cognitione creata sui; & media illa in intellectu creato, scilicet obiectivè, seu representativè. Et universè in omni imagine creata sui (qualis specialiter est homo iuxta illud Genes. 1. *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram*) potest dici representativè esse, velut eius prototypum, &c.

QUAESTIO IV.

Qualiter Deus esse in loco. Et qualiter non esse in loco dicendus sit.

65 **C**ertum est apud omnes Theologos, & Patres, Deum in quodam sensu dici cum veritate esse in loco; & in alio quodam non esse in loco. Quo circa Anselm. in Monolog. cap. 22. dixit, *Summa omnium essentia ubique, & semper, & nusquam, & nunquam, id est in omni, & in nullo loco, aut tempore est, iuxta diversorum intellectuum concordem veritatem.* Et ideo ex Patribus alij negant, Deum esse in loco; alij affirmant; alij simul affirmant, & negant penes diversos sensus, quos vel exprimunt, vel subintelligunt, Pro quorum intelligentiâ.

66 **S**uppono primò ex dictis supra disput. 5. quæst. 3. duplicem distinguendum esse locum, iuxta communem concipiendi, & loquendi morem; alium, quem dicimus imaginarium, & est spatium locale, cui correspondet res locata cum suâ intrinsicâ ubicatione, siue præsentia; alium, quem dicimus realem, & est *ultima superficies corporis continenti immobilis primò*, iuxta definitionem eius traditam ab Arist. lib. 4. Physic. cap. 4. ab alijsque receptam communiter.

67 **S**uppono secundò, tres communiter proprietates loci realis recenseri à Philosophis post Arist. lib. 4. phys. Prima est, continere, seu circumscribere, seu terminare, & definire, siue finire rem locatam. Secunda, eam conservare, Tertia, eam mensurare. Cæterum secunda non convenit omni loco reali; proindeque non est in rigore proprietas eius; quia non omnis locus realis circumscribens rem locatam inuat ad eius conservationem; cum multa potius concurrant ad eius corruptionem. Tertia autem non est proprietas loci realis, sed passio communis ipsi, & imaginario: utpote quod etiam rei locatæ mensura est. Sola ergo prima est proprietas loci realis prout distincti ab imaginario: quia soli reali, non item imaginario, convenit continere, circumscribere, terminare, siue finire rem locatam. Quo fit, ut locus realis infinitus esse non possit; cum tamen locus imaginarius bene possit esse infinitus iuxta dicta de naturâ eius loco citato.

68 **S**uppono tertio, alias esse præterea passiones utriusque loco, reali scilicet, & imaginario, communes. Prima, esse immobilem. Secunda, esse acquisibilem per motum locationis. Tertia, esse susceptivum, seu receptivum rei locatæ. Quarta, esse implebilem, siue replebilem per illam. Quinta, esse æqualem, vel inæqualem rei locatæ. Et, si quæ sunt aliæ huiusmodi. His positis.

Propositio 1.

Deus omnino dicendus est non esse in 69 loco, si sermo sit de loco reali formaliter prout continente, circumscribente, siue finiente rem locatam.

Quia Deus intra nullum locum realem ita continetur, circumscribitur, siue finitur, ut insuper extra illum in infinitum non extendatur. Afferere autem in sensu dicto, Deum in loco esse, perinde esset, ac afferere, Deum intra aliquem locum ita contineri, circumscribi, siue finiri, ut extra illum non existeret. Quod omnino falsum, atque adeo negandum est, & oppositum asserendum, uti fert nostra propositio.

70 **E**t isto quidem sensu verissimè negant Patres, Deum esse in loco, aut affirmant, non esse in loco, ut & eorum verba, quæ iam iam subijcio plerumque præferunt. Etenim Clemens Alex. lib. 2. Strom. paulò post principium ait. *Non est Deus in loco, sed supra locum, & tempus.* Athanas. orat. contra Gregales Sabellij. *Impium, aut querere, aut cogitare, ubi sit Deus, aut quem locum obtineat Verbum, aut Spiritus sanctus in quo domicilio claudatur.* August. lib. 83. qq. quæst. 20. *Deus non alicubi est: quod enim alicubi est, continetur loco. Et tamen quia est, & in loco non est, in illo sunt potius omnia, quàm ipse alicubi.* Tertull. lib. 20. aduersus Praxeam cap. 16. *In quo omnis locus, non ipse in loco.* Damasc. lib. 1. fidei cap. 16. *Deus in loco non est, ipse enim sui ipsius locus est, cuncta replens, & super omnia eminens, & ipse continens omnia.* Anselm. in Monologio cap. 22. *Non irrationabiliter dicitur, quia nullus locus est eius locus, & nullum tempus est eius tempus; quia cum nullus locus, aut tempus aliqua continentia claudat.* Similia habent plures alij Patres, quos plena manu refert Gillius lib. 2. de Deo tract. 9. cap. 15. Cum quibus etiam Philo hebræ lib. 2. legis allegor. inter principium, & medium ait, *Deum esse nusquam: nam ipse non continetur, sed universa continet. Quid quid autem in loco est, id contineri, non continere, necessario sequitur.*

Propositio 2.

Deus omnino dicendus est esse in, 71 omni loco; & consequenter in loco; quatenus omnia loca suâ immensitate implet, seu replet, in omnibusque est intimè præsens; quin ab ullo circumscribatur, seu terminetur, seu finiatur.

Probatur manifestè primò, Quia omnino dicendus est Deus esse ubique. Id enim absque dubio est de fide, prout supra quæst. 1. proposit. 1. ex Scriptura, & Patribus ostensum est. Tenentque expressè plerique ex patribus ibi commemoratis. Sed esse ubique, & esse in omni loco, prorsus est idem, ut & ex se patet, & docent, S. Tho. 1. par. quæst. 8. artic. 2. dicens, *Deus est in omni loco; quod est esse ubique.* Et Anselm. in Monologio cap. 22. in fine, *Ubique, id est in omni loco.* Ergo Deus omnino est dicendus esse in omni loco; & consequenter in loco penes sensum dictum.

72 **S**ecundò probatur ex eo, quòd Deus tum in Scripturâ, tum passim à Patribus omnia implere,